

Dejan Gabrovšek
ZRC SAZU,
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
dejan.gabrovsek@zrc-sazu.si

Slavistična revija 73/2 (2025): 277–294
UDK 811.163.6'367.5
DOI 10.57589/srl.v73i2.4237
Tip 1.01

Domen Krvina
ZRC SAZU,
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
DKrvina@zrc-sazu.si

Nematična dopolnila s poudarkom na vezniku *ki* in kriterijih za njihovo določanje

Prispevek obravnava nematična dopolnila v slovenščini s poudarkom na vezniku *ki* in kriterijih, ki primere z veznikom *ki* uvrščajo med nematična dopolnila. Predstavljene bodo zlasti temeljne lastnosti nematičnih dopolnil, po katerih jih razlikujemo od odvisnikov. To sta nerestriktivnost in odsotnost odnosnice, prav tako pa nematična dopolnila vezljivostno ali družljivostno ne določajo dela matičnega stavka, kot je značilno za odvisnike – so nestavčnočlenska in tvorijo lastno propozicijo. Temeljne značilnosti, ki so skupne nematičnim dopolnilom in podredjem, so obveznost veznika, položaj naslonskega niza za veznikom in vrstni red stavkov.¹

Ključne besede: nerestriktivni prilastkov odvisnik, nerestriktivnost, oziralnost, skladnja, veznik

Supplementary Clauses with Emphasis on the Conjunction *ki* and Criteria for Their Determination

This article examines supplementary clauses in Slovenian, focusing on the conjunction *ki* and criteria that classify cases with the conjunction *ki* as supplementary clauses. The fundamental properties of supplementary clauses which distinguish them from subordinate clauses are particularly highlighted. These properties include non-restrictiveness, the absence of a correlative and their non-constituent and non-collocable role in the clause—supplementary clauses are not part of the matrix clause. The core characteristics shared between supplementary clauses and subordinate clauses include the mandatory presence of a conjunction, the position of the clitic string immediately following the conjunction, and the order of clauses.

Keywords: non-restrictive relative clause, non-restrictiveness, relativization, syntax, conjunction

1 Uvod

Prispevek se osredotoča na nematična dopolnila z veznikom *ki*,² saj je to najosnovnejši veznik, ki uvaja nematična dopolnila. Večina tujih razprav nematična dopolnila,

¹ Prispevek je nastal kot del programov P6-0038 Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju in Z6-60182 Raziskava podredij v slovenski večstavčni povedi, ki ju financira Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

² Zlasti v tuji literaturi je pogosto poimenovanje tipa nerestriktivni oziralni odvisniki (gl. 1.2), vendar pa želimo v nadaljevanju pokazati, da v resnici ne gre za odvisnike.

natančneje izoziralna nematična dopolnila, tj. ta, ki jih uvaja oziralni veznik (Gabrovšek 2023a: 219), obravnava v okviru prilastkovih odvisnikov (gl. poglavji 1.2 in 1.3). Namen naše analize je pokazati, da taka obravnava ni natančna.

Nematična dopolnila so del sistema večstavčne povedi. Osnovna enota povedi je dvostavčje (zveza dveh stavkov), to pa se deli na vezniški stavek (to je stavek, v katerem veznik je ali bi lahko bil) in nevezniški stavek (to je stavek, v katerem veznika ni).

1.1 Definicija in temeljne lastnosti

Nematično dopolnilo je vezniški stavek, ki v razmerju do nevezniškega stavka izraža nerestriktivno informacijo; ima samostojno temo in remo, v razmerju do nevezniškega stavka ni vezljiv ali družljiv in kot celota ne opravlja stavčnočlenske vloge, zato ne gre za odvisnik (Gabrovšek 2019, 2023a: 207). Uvaja ga veznik, ki vsaj v enem pomenu uvaja katero od podredij. Nematično dopolnilo se lahko nanaša le na en stavčni člen nevezniškega stavka ali pa na celotni nevezniški stavek. Kot primer navajamo zgled (1); zgled (1a) kaže, da je nevezniški stavek skladenjsko pravilen tudi brez nematičnega dopolnila, lahko pa je pomanjkljiv pomensko in pragmatično.

(1) *Finala slalomskega izziva na brzicah reke Soče, ki je potekal pod reflektorji, so se ljudje udeležili v velikem številu.*

(1a) *Finala slalomskega izziva na brzicah reke Soče so se ljudje udeležili v velikem številu.*

Vsebina, ki jo izraža nematično dopolnilo, je lahko načeloma dokaj podobno izražena različno (npr. priredno, s parentezo, z ločeno povedjo) in je za nevezniški stavek fakultativna. Prilastkov odvisnik je medtem vsebinsko nujni in neoddeljivi del samostalniške besedne zveze (povsem enako kot prilastek) – brez njega bi bila ta vsebinsko nepopolna. Nematična dopolnila delujejo predvsem na pomenski ravni, zato je nedvoumno določljivih formalnih lastnosti za določanje nematičnih dopolnil manj kot za odvisnike. Nematična dopolnila uvajajo vsi oziralni zaimki oziroma vezniki z izjemo *kdor* – ta lahko imenujemo izoziralna nematična dopolnila. Uvajajo jih tudi nekateri prislovnodoločilni vezniki, zlasti *medtem ko*, *če*, sporadično pa še posamezni drugi vezniki – v tem primeru gre za izprislovnodoločilna nematična dopolnila.³ Iz oziralnih tvorjenj oziralnopoljubnostni zaimki pa nematičnih dopolnil ne uvajajo. Vprašalni zaimki, ki so pri uvajanju vsebinskih odvisnikov pogosti, nematična dopolnila uvajajo le sporadično – v teh redkih primerih lahko govorimo izpredmetnih nematičnih dopolnilih. V tem prispevku se osredotočamo na nematična dopolnila, ki jih uvaja veznik *ki*.

Nematično dopolnilo za nevezniški stavek strukturno ali pomensko ni obvezno, je pa nevezniški stavek obvezen za obstoj nematičnih dopolnil: to zanje (čeprav, kot rečeno, ne gre za odvisnike) velja v veliko večji meri kot za priredja. Bolj kot obvezno nanašanje je vzrok za to tematska progresija – pri izoziralnih nematičnih dopolnilih je

³ To so nematična dopolnila, ki jih uvajajo vezniki, ki v katerem od pomenov uvajajo prislovnodoločilne odvisnike, a niso oziralni.

veznik, ki je hkrati tudi zaimsek, vedno v vlogi teme: nanaša se na že znano informacijo v predhodni nanašalnici (Kordić 1995: 21; Krvina, Žele 2018: 20), kar ima pri gradnji besedila svoje prednosti.⁴ Nematično dopolnilo je torej z nevezniškim stavkom povezano predvsem pomensko (Kordić 1995: 28) – to je vidno zlasti po odsotnosti odnosnice, ki je za podredja obvezna (Gabrovšek 2023b). Ker ne gre za odvisnik, izpust nematičnega dopolnila na slovnično pravilnost ne vpliva – nevezniški stavek je slovnično še vedno pravilen, saj so vse nujne (vezljive in družljive) informacije izražene (Browne 1986: 85; Пипер 2018: 225; Liao, Chang 2024: 1); gl. zgleda (1) in (1a).

Za slovenske analize je, verjetno zaradi vpliva Sovreta (1939), značilna predvsem stilistična obravnava nematičnih dopolnil (praviloma le tistih z veznikom *ki*): v ospredju je torej vprašanje, ali so taki stavki pravi oziroma pravilni (Sovre 1939; Marko, Popič 2015), ne pa analiza njihovih lastnosti.

1.1.1 Primer razlike med nematičnim dopolnilom in prilastkovim odvisnikom

Za prikaz razlike med odvisnikom in nematičnim dopolnilom navajamo zgled (2), ki ga z ustrezno interpretacijo lahko razumemo bodisi kot prilastkov odvisnik (restriktivno) bodisi kot nematično dopolnilo (Bache, Jakobsen 1980: 249; podobno tudi Kordić 1995: 29).

(2) *Vojaki, ki so bili pogumni, so tekli naprej.*

Restriktivno tolmačenje: le pogumni vojaki (torej podmnožica vseh vojakov) so tekli naprej, kar hkrati pomeni, da del vojakov (druga podmnožica) ni bil pogumen in zato ni tekel naprej. Torej: pogumni vojaki + nepogumni vojaki = vsi vojaki (Bache, Jakobsen 1980: 251). Nerestriktivno tolmačenje: vsi vojaki so tekli naprej, saj so bili pogumni vsi.

1.2 Kratek pregled poimenovanj za nematična dopolnila v slovenščini in ostalih jezikih

Za nematična dopolnila je slovenskih in tujih terminov več.⁵ K temu prispevajo tudi različni vidiki obravnave. Anton Sovrè (1939) uporablja termin *nepravi* ali *nepristni oziralni odvisnik*; zanj (in posledično še za nekatere druge raziskovalce) so taki stavki napačni in zanje priporoča zamenjevanje s priredji. Na to je v 60. letih opozarjala Breda Pogorelec (2021: 132),⁶ ki za nematična dopolnila uporablja termin *narativni*

⁴ Za vpeljavo nove teme potrebujemo priredje ali parentezo, kar kaže na izključevanje in s tem na dopolnjevanje izraznih možnosti gradnje besedila. To dokazuje, da so nematična dopolnila samostojno razmerje in ne zgolj (potencialno stilistično manj ustrezna) varianta drugega razmerja.

⁵ V jezikih, kjer raba vejice pri tovrstnih stavkih deluje pomenskorazločevalno (romanski, angleški, osrednji južnoslovanski jeziki), je razlika izražena tudi z njeno prisotnostjo/odsotnostjo. Verjetno je zaradi pravopisa v teh jezikih ozaveščenost o dveh tipih razmerij večja – večina raziskav o nematičnih dopolnilih izhaja ravno iz jezikov s pomensko vejico, medtem ko v slovenščini vejica tu ni pomensko razločevalna in si torej z njo kot kriterijem ni mogoče pomagati. Za opise tega pojava v jezikih, kjer vejica ni pomensko razločevalna, je značilno, da kot kriterij razločevanja pogosto navajajo rabo vejice zlasti v angleščini.

⁶ Njena disertacija z naslovom *Veznik v slovenščini*, ki je bila ubranjena leta 1963, je bila v knjigi izdana leta 2021.

stavek. Andreja Žele po češkem zgledu uporablja termine *kvazidoločujoča propozicija* (Žele 2013: 21), *nepravi prilastkov odvisnik* (Žele 2016a: 90) in *nepravi neudeleženski odvisnik* (Žele 2016b: 90).

Prevladujoči anglistični termin, ki mu ustrezajo tudi termini v nekaterih drugih jezikih, je *non-restrictive relative clause* (Fabb 1990: 57; Sonnenhauser 2013). Ta termin je problematičen, ker se omejuje zgolj na (iz)oziralne stavke, ne zajema pa izprislovnodoločilnih stavkov. V anglistiki se pojavljata tudi termina *supplementary relative clause* (Huddleston 2002), *pseudo-relative* (Graffi 2017), *appositive relative clause* (Loock 2010).⁷ Hrvaški termini so *nerestriktivna relativna rečenica* (Kordić 1995: 25), *nerestriktivna odnosna rečenica* (Browne 1986: 81; Benić 2024: 1) in *apozicijska rečenica*. Češka slovnica (Petr 1987: 533–4) uporablja termina *pseudodeterminační veta* in *navazovací veta*: prvi poimenuje rabo, ki je v slovenščini značilna za veznik *ki*, drugi pa rabo *kar*, ki se nanaša na celotni nevezniški stavek. Poljski termin je *zdanie względne nieokreślające*, nemška termina pa *nicht-restriktiver* in *appositiver Relativsatz*. Latinska slovnica za rabo veznika *qui* ($\approx$ *kar*), ki se nanaša na celotni predhodni stavek, uporablja termin *relativna zveza (coniunctio relativa)*⁸ (Kopriva 1989: 321; Pompei 2011: 505–11), pozna pa tudi nematična dopolnila z veznikom *qui* ($\approx$ *ki*)⁹ (Pompei 2011: 439).

V našem prispevku se za termin, ki bi vključeval besedo *oziralni*, se nismo odločili, ker ne zajame vseh nematičnih dopolnil;¹⁰ za termin, ki bi vključeval besede *psevdo*-, *nepravi*, *nerestriktivni*, pa ne zato, ker to nakazuje na njihovo bodisi napol napačnost ali izpeljanost iz drugega razmerja. Termin nematično dopolnilo medtem kaže, da se stavek odmika od matice (ni pa parenteza, ki je tudi dopolnilo) in da dodaja novo informacijo – torej matičnega stavka ne določa, ampak ga le dopolnjuje.¹¹

1.3 Problem uvrstitve v sistem večstavčne povedi

Večina raziskav, navedenih v poglavju 1.1, nematična dopolnila – kar se odraža že v pogostem poimenovanju nerestriktivni oziralni – uvršča v podtip prilastkovih odvisnikov (za osrednje južnoslovanske jezike gl. (Kordić 1995: 20; Cazinkić 2000: 31; Belaj, Tanacković Faletar 2020; Benić 2024, 2025; Piper 2018)); Benić jih uvršča med poluzavisne rečenice (Benić 2024: 1). Breda Pogorelec (2021) jih medtem že v 60. letih uvršča v tip med podredjem in priredjem (strukturno učinkujejo kot podredja, pomensko pa kot priredja), čeprav te skupine ne razdela natančneje. Podobno razmišlja Mojca Smolej (2018), ki sicer v skupino med podredja in priredja uvršča različne primere. Zdi se, da je binarna delitev večstavčne povedi na

⁷ Za natančnejši pregled starejše terminologije glej Kordić (1995: 26).

⁸ Zanimivo je, da Kopriva trdi, da slovenščina te rabe ne pozna, zglede zanjo pa striktno prevaja z *in* + kazalni zaimek. Enako trdi *Latinsko-slovenski slovar* (Wiesthaler 2024).

⁹ *Remi, qui proximi Galliae ex Belgis sunt, ad eum legatos Iccium et Andecumborium, primos ciuitatis, miserunt.*

¹⁰ Zelo pogosta, tu sicer neobravnavana, so nematična dopolnila z vezniško zvezo *medtem ko* (Gabrovšek 2018, 2019).

¹¹ Termin je bil sooblikovan z dr. Andrejo Žele.

podredje in priredje v razmišljanju mnogih raziskovalcev tako zelo zasidrana, da morajo zaradi strukturnih lastnosti tudi obravnavani primeri soditi med podredja (Gelb 1969; Toporišič 1982: 142; Gabrovšek 2018; Gabrovšek, Žele 2019: 496). V najslabšem primeru jih razumejo kot stilistično neustrezne (zlasti Sovrè 1939) in zato nevredne natančnejše obravnave, kot je to v *Slovenski slovnici* (Toporišič 2004: 646). Gabrovšek (2019, 2023a) nematična dopolnila uvršča izven podredij – tak je tudi vidik tega prispevka. Čeprav so nematična dopolnila pomensko bližje priredjem (Quirk 1985: 1258; Belaj, Tanacković Faletar 2020: 314), mednje ne sodijo – to kažejo tudi najnovejša merila za podrednost in prirednost (Gabrovšek 2023a: 329; 2024a, 2024b), ki nematična dopolnila jasno uvrščajo v skupino med podredja in priredja. Če na sistem večstavčne povedi gledamo širše – in ne le skozi podredja in priredja –, potreba po obveznem uvrščanju nematičnih dopolnil v katero od teh dveh skupin odpade (Gabrovšek 2023a).

Pomembna razlika med odvisniki in nematičnimi dopolnili se potrjuje tudi v praksi, zlasti pri stilno-jezikovnem urejanju besedil: pri razbijanju daljših večstavčnih povedi, ki jasnost izražanja in s tem sporočilnost besedila zmanjšujejo, prilastki – vključno z odvisniki – morajo ostati ob svojem jedru in jih od njega ne moremo oddeliti oziroma pretvoriti npr. v parentezo, priredje ipd. Obratno velja za nematična dopolnila: zaradi njihove fakultativnosti jih lahko od stavka, ki ga dopolnjujejo, tudi oddelimo oz. jih pretvorimo v parentezo (formalno pogosto izraženo s pomišljaji ali oklepaji), priredje – ali pa enostavno v novo poved (Marko, Popič 2015: 325). Gl. primera (3) in (3a) spodaj.

- (3) *Teologi govorijo o procesu institucionalizacije karizem, ki se spreminjajo v službe, in o procesu hierarhizacije cerkvenih služb, zaključenem konec 2. stoletja z uveljavitvijo monarhičnega škofovstva, ki je zagotavljalo edinost posameznih skupnosti.*
- (3a) *Teologi govorijo o procesu institucionalizacije karizem – te se spreminjajo v službe – in o procesu hierarhizacije cerkvenih služb. Ta je bil zaključen konec 2. stoletja z uveljavitvijo monarhičnega škofovstva, ki je zagotavljalo edinost posameznih skupnosti.*

1.3.1 Utemeljitev, zakaj nematična dopolnila niso podtip odvisnikov

Nematična dopolnila temeljnih definicijskih lastnosti – vezljivost ali družljivost, restriktivnost, odnosnica – za podredja ne izpolnjujejo (Gabrovšek 2023a, 2024a). Nekatera nematična dopolnila se nanašajo na celotni nevezniški stavek, kar za odvisnike ni mogoče. Temeljni lastnosti, ki vsa nematična dopolnila družijo s priredji, sta: vezniški stavek izraža novo informacijo, vsak stavek ima svojo temo in remo (Gabrovšek 2024c). Podrobneje bodo lastnosti (in s tem razlika glede na podredja in priredja) nematičnih dopolnil obravnavane v poglavju 3.

2 Statistični pregled besednih vrst pred veznikom *ki*

Eden od temeljnih namenov raziskave je ugotoviti kriterije določanja nematičnih dopolnil, ki so od vsebinske subjektivne ocene odvisni čim manj. Zato smo v korpusih Gigafida 2.0, Gos 2.1 in Kas preverili, kateri besedni vrsti pripada beseda pred *ki*. Iz teh podatkov smo v nadaljevanju (poglavje 3) izpeljali – kolikor je to mogoče – formalne kriterije za razpoznavanje nematičnih dopolnil oziroma njihovo ločevanje od prilastkovih odvisnikov. Randomiziran vzorec 1000 naključnih zgledov z veznikom *ki* iz celote vseh pojavitev smo pregledali ročno in za vsak primer določili, ali gre za prilastkov odvisnik ali nematično dopolnilo. Poleg tega smo za vsako besedno vrsto v vsakem korpusu izdelali ustrezno velik vzorec (300–500) naključnih pojavitev, pri katerih smo razmerje med prilastkovimi odvisniki in nematičnimi dopolnili prav tako preverili ročno.

Za iskanje je bil uporabljen CQL. Nespremenljivi del ukaza je [word=","] [word="ki"]; besedna vrsta pred njim se je spreminjala, npr. za samostalniki: [tag="S.*"]. V tabeli navajamo le spremenljivi del ukaza.

2.1 Gigafida 2.0

Tabela 1: Število pojavitev posameznih besednih vrst pred veznikom *ki* v korpusu Gigafida 2.0.

Besedna vrsta	Iskalni ukaz CQL	Število	Približek	Delež [%]
Celotni vzorec	[word=","] [word="ki"]	12.039.322	12×10^6	100,00
Samostalnik	[tag="S.*"]	10.401.299	$10,4 \times 10^6$	86,39
Lastna imena	[tag="Sl.*"]	1.659.491	$1,66 \times 10^6$	13,78
Občni samostalnik	[tag="So.*"]	8.741.808	$8,74 \times 10^6$	72,61
Zaimsek	[tag="Z.*"]	779.895	$0,78 \times 10^6$	6,48
Pridevnik	[tag="P.*"]	161.876	$0,16 \times 10^6$	1,34
Števniki	[tag="K.*"]	122.712	$0,12 \times 10^6$	1,02
Glagol	[tag="G.*"]	32.332	≈ 0	0,27
Prislov	[tag="R.*"]	23.826	≈ 0	0,20

Iz vzorca lahko okvirno sklepamo na število nematičnih dopolnil, saj med nematična dopolnila sodijo skoraj vsi primeri z lastnimi imeni (gl. poglavje 3.2.1); po ročnem pregledu 1.000 zgledov sklepamo, da je med primeri z občnimi samostalniki nematičnih dopolnil približno 50 % (podobno kaže raziskava v Kordić (1995: 62)); mednje sodi tudi večina primerov s števnik, pri preostalih besednih vrstah pa je nematičnih dopolnil

zanemarljivo malo. Skupaj to nanese: $(1,66 + 8,74/2 + 0,12) \times 10^6 = 6,15 \times 10^6$ zgledov nematičnih dopolnil z veznikom *ki*. Delež nematičnih dopolnil tako obsega okoli 51 % vseh stavkov z veznikom *ki*. Pojav je torej pogost, zato ga ne moremo zanemariti ali obravnavati obrobno. To tudi ni slogovno zaznamovan pojav, je pa očitno precej vezan na publicistiko, vsaj kolikor lahko sklepamo iz zvrstne sestave korpusa Gigafida 2.0 (Krvina, Petric Žižić 2024).

Med odvisnike pa medtem gotovo sodijo primeri z izraženo zaimkovno odnosnico – pri čemer je zaimek lahko jedro besedne zveze ali del samostalniške besedne zveze (Gabrovšek 2023b) – in okoli 50 % primerov z občnimi samostalniki.

2.2 Gos 2.1

Tu je nespremenljivi del ukaza drugačen zaradi tudi nepoknjženege zapisa v korpusu.

Tabela 2: Število pojavitev posameznih besednih vrst pred veznikom *ki* v korpusu Gos 2.1.

Besedna vrsta	Iskalni ukaz CQL	Število	Delež [%]
Osnovni ukaz	[word=","]? [word="ki k" & tag="V."]	22.331	100
Samostalnik	[tag="S.*"]	14.775	66
Lastna imena	[tag="Sl.*"]	880	4
Občni samostalnik	[tag="So.*"]	13.895	62
Zaimek	[tag="Z.* "]	2.412	11
Pridevnik	[tag="P.*"]	513	2,3
Števnik	[tag="K.*"]	230	1
Glagol	[tag="G.*"]	1.026	4,6
Prislov	[tag="R.*"]	831	3,7

Število nematičnih dopolnil je v korpusu Gos opazno manjše: nedvoumno sodijo mednje primeri z lastnimi imeni (4 %); po ročnem pregledu pa sklepamo, da med nematična dopolnila lahko uvrstimo le manjši del primerov z občnimi samostalniki. Delež nematičnih dopolnil v korpusu Gos 2.1 torej ne presega 10 %. Podobno ugotavlja tudi Kordić (1995: 62). To kaže na pomembno razliko v skladenjskih strukturah med govorjenimi (Gos 2.1) in publicističnimi besedili (Gigafida 2.0). Pogostejše pojavljanje veznika *ki* takoj za glagolom in prislovom kaže, da se besedni red v govoru in pisnih besedilih razlikuje.¹²

¹² Zgledov iz korpusa Gos 2.1 nismo lektorirali.

- (4) *Ožje področje eee mojih raziskav eee sega na območje Pohorja ki predstavlja dejansko tisti najbolj vzhodni podaljšek te obsežne alpske verige.*

2.3 Kas

Tabela 3: Število pojavitev posameznih besednih vrst pred veznikom *ki* v korpusu Kas.

Besedna vrsta	Iskalni ukaz CQL	Število	Približek	Delež [%]
Osnovni ukaz	[word=","][word="ki"]	15.808.422	$15,8 \times 10^6$	100
Samostalni	[tag="S.*"]	13.985.225	14×10^6	88,47
Lastna imena	[tag="Sl.*"]	582.864	$0,58 \times 10^6$	3,69
Občni samostalni	[tag="So.*"]	13.402.361	$13,4 \times 10^6$	84,78
Zaimek	[tag="Z.*"]	627.774	$0,63 \times 10^6$	3,97
Pridevnik	[tag="P.*"]	183.597	$0,18 \times 10^6$	1,16
Števniki	[tag="K.*"]	168.005	$0,17 \times 10^6$	1,06
Glagol	[tag="G.*"]	32.573	$0,03 \times 10^6$	0,21
Prislov	[tag="R.*"]	15.281	$0,015 \times 10^6$	0,10

Čeprav je Kas manjši korpus kot Gigafida 2.0, je primerov veznika *ki* 3×10^6 več. Število nematičnih dopolnil je v korpusu Kas, tako kot v korpusu Gos, glede na Gigafido 2.0 opazno manjše: nedvoumno sodijo mednje skoraj vsi primeri z lastnimi imeni (3,69 %); po ročnem pregledu pa lahko sklepamo, da med nematična dopolnila sodi le manjši del primerov z občnimi samostalniki. Tudi v korpusu Kas delež nematičnih dopolnil ne presega 10 %. Razlog za tako razmerje je najverjetneje potreba po natančnem definiranju konceptov (ki so praviloma izraženi samostalniško) v znanstvenih besedilih, kar je pomembna vloga podredij.¹³

- (5) *Želel je izboljšati življenjski standard kmečkega prebivalstva, ki se je v tem času zaradi slabih življenjskih razmer množično izseljevalo v tujino.*

2.4 Nekateri drugi korpusi

Iz korpusov KDSP (daljša pripovedna proza) (6), KZB (znanstvena dela) (7) in Korpus 16 (8) smo izpisali po en primer nematičnih dopolnil. Korpus 16 kaže, da so se nematična dopolnila pojavljala že v prvih slovenskih pisnih besedilih.

¹³ Enako velja za slovarske razlage v slovarjih: v razlagi mora biti prisotno le tisto, kar je za razpoznavo leksema in njegovo oddelitev od drugih najbolj podobnih nujno. Vsakršne dodatne podrobnosti bi po našem razumevanju uvrstili med nematična dopolnila, ki za slovarsko razlago niso potrebna – res pa lahko prispevajo k temu, da je (še) bolj informativna oz. izčrpana.

- (6) Jezno je iskal svoje rokavice, ki jih je končno našel v svojem žepu.
- (7) Melanchthon je svojo logiko, ki je bila v splošni rabi na protestantskih univerzah, naslanjal na Aristotela.
- (8) Nabuhodnošor, Darius Cyrus, ty Babilonski krali, **kir** fo piffali inu fapouedali po vsih nih kraleftuah, de oben drugi Bug se nema zheftiti ne moliti, famuzh ta prau i Iudoiski Ifraelski Bug, **kir** ie oblubil dati fuiga Synu fa nasho uolo. (Trubar 1557)

3 Kriteriji in lastnosti

Na podlagi analize korpusnega gradiva smo izluščili kriterije za ločevanje nematičnih dopolnil od odvisnikov, ki jih natančneje obravnavamo v podpoglavjih. Velja poudariti, da kriteriji zlasti pri odsotnosti določenega pojava ne delujejo izključevalno (v smislu nematično dopolnilo : prilastek), ampak gre pogosto za privativno opozicijo (nematično dopolnilo : prilastek ali (ob določenih dodatnih dejavnikih) nematično dopolnilo).

Kriteriji, ki jih lahko uporabimo za ločevanje prilastkovih odvisnikov od nematičnih dopolnil pri korpusnem iskanju, so vsaj:¹⁴

- 1) prisotnost zaimkovne odnosnice: + → prilastkov odvisnik : – → nematično dopolnilo
- 2) enkratnost, nedvoumna določljivost denotata: + → nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik
- 2.1) lastnoimenskost samostalnika: + → nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik
- 3) navidezno podvajanje skladenjskopomenske vloge: + → nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik
- 4) prisotnost levega ujemalnega pridevniškega prilastka: + → večja verjetnost, da gre za nematično dopolnilo : – → večja verjetnost, da gre za prilastkov odvisnik
- 5) ki-stavek ni takoj za besedo, na katero se nanaša: + → velika verjetnost, da gre za nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik
- 6) ki-stavek je od nevezniškega ločen z ločilom, ki ni vejica: + → nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik
- 7) izgubljanje sklanjatve veznika *ki* in zaimka: + → velika verjetnost, da gre za nematično dopolnilo : – → nematično dopolnilo ali prilastkov odvisnik

3.1 Prisotnost zaimkovne odnosnice

Pred občnimi samostalniki ($8,74 \times 10^6$) je zaimek prisoten v $1,4 \times 10^6$ primerih, od tega je svojilnih zaimkov $0,15 \times 10^6$: ki-stavek za njimi je praviloma nematično dopolnilo, za vsemi drugimi ($1,25 \times 10^6$) pa prilastkov odvisnik (Browne 1986: 85; Gabrovšek 2023b). Če odnosnica ni izražena, razlikovanje med nematičnimi dopolnili in prilastkovimi odvisniki s tem kriterijem ni možno. Svojilni zaimek očitno zadošča za

¹⁴ Simbol + pomeni izpolnjevanje kriterija, – pomeni neizpolnjevanje kriterija.

natančno oddelitev samostalniškega jedra od drugih, kar pomeni, da je vsak nadaljnji opis le dodajanje (fakultativnih) informacij (Cazinkić 2001: 32).

- (9) *Praviloma so piarovci dobro plačani za svoje delo, ki ga nekateri opravljajo precej klavrno.*¹⁵
- (10) *Nekaj posebnega je zunanji videz našega muzeja, ki ga je zasnoval sloviti dunajski umetnik.*

3.2 Enkratnost, nedvoumna določljivost denotata

Temeljna lastnost podredij je njihova restriktivna vloga (Gabrovšek 2024a). Če pa samostalnik izraža enkratno, nedvoumno določljiv denotat, dodatno določanje s prilastkom ni ne potrebno ne možno – podobno kot velja pri opredeljevanju s svojilnimi zaimki, je vsako nadaljnje dodajanje informacij lahko le nerestriktivno (fakultativno), torej tak ki-stavek sodi med nematična dopolnila. Zadostna določljivost je pri občnih samostalnikih bolj odvisna od sobesedila, konteksta in zunajjezikovnega znanja, npr. v zgledu (11) je to prepoznavnost simbola znamke Ferrari. V zgledu (12) zaradi jasno izražene prostorske in časovne umestitve dogodka skupaj s potencialnim zunajjezikovnim vedenjem, da gre za en konkreten dogodek, predvidevamo, da drugega podobnega dogodka istočasno in na istem mestu ni – zato je podatek o udeležbi le dodatna informacija, torej nematično dopolnilo. V zgledu (13) so nematična dopolnila vsi vezniški stavki, zadnja dva sta za lastnimi imeni.

- (11) *Uspelo mu je izbrati za uporabo v reklamne namene slovitega črnega konjička, ki je sicer zaščitni znak Ferrarija.*
- (12) *Minuli konec tedna je bila v nemškem mestu Roth kvalifikacijska tekma v triatlonu, ki se ga je udeležilo 2704 tekmovalcev.*
- (13) *V drugem krogu, ki bo 12. novembra, se bosta pomerila Borut Pahor, ki ga je podprlo 47,07 odstotka volivcev, in Marjan Šarec, za katerega jih je glasovalo 24,97 odstotka.*

3.2.1 Lastnoimenskost samostalnika

Za lastno ime je enkratnost nanašanja tipična, zato je vezniški stavek tu skoraj vedno nematično dopolnilo (Kordić 1995: 64; Cazinkić 2001: 34). V zgledu (14) obstaja le en (znani) Gari Kasparov, torej ga ne moremo ločiti od drugega Garija Kasparova, ki Anatolija Karpova *ni* premagal, saj ne obstaja. Med nematična dopolnila sodijo praktično vsi primeri z lastnimi imeni, v Gigafidi 2.0 je to $1,66 \times 10^6$ primerov. Navadno je že samo ime dovolj unikatno ali pa je iz konteksta dovolj jasno, na koga se sledeči stavek nanaša, da prilastkov odvisnik ni potreben in tudi ne možen.¹⁶

- (14) *Leta 1985 je bil najmlajši svetovni prvak Rus Gari Kasparov z 22 leti, ki je takrat premagal Anatolija Karpova.*

¹⁵ [tag="Zs.*"] []{,2} [tag="S.*"] [word=","] [lemma="ki"]

¹⁶ Če se lastno ime nanaša na širšo skupino, je podrobnejše določanje te skupine s prilastkovim odvisnikom možno: *Predsednik se je opravičil vsem Londončanom, ki jih je ob sprehodu čez most zaradi nihanja obšla slabost.*

- (15) *Častni pokrovitelj Zlate lisice je bil slovenski premier dr. Janez Drnovšek, ki bi si moral ogledati včerajšnji slalom, vendar je svoj prihod odpovedal.*

3.3 Navidezno podvajanje skladenjskopomenske vloge

Vsaka skladenjskopomenska vloga je lahko v stavku izražena le enkrat: to velja za vezljive (obvezne) in družljive (neobvezne) stavčne člene (Orešnik 1992: 20; Žele 2001: 73; Gabrovšek 2023a: 49, 2024a: 76). Do podvajanja iste vloge znotraj stavka sicer navidezno pride pogosto: takrat se navidezni odvisnik premakne med nematična določila, besedno izraženi prilastek pa ostane v svoji prilastkovni vlogi. Ta pojav je pogost zlasti pri izprislavnodoločilnih nematičnih dopolnilih (npr. veznika *ko in kjer*) – zgled (16) –, redkejši pa je pri izpredmetnih nematičnih dopolnilih – zgled (17). Izključevanje pomenskih vlog v podredju se prekriva z restriktivnostjo, ki je za podredja prav tako definicijska: dva stavčna člena povedka matičnega stavka ne moreta omejevati na enak način.

- (16) *Poslabšanje pričakujemo na prvi šolski dan, 1. septembra, ko se bodo od zahoda začele pojavljati padavine, ki se bodo nadaljevale v sredo.*¹⁷
- (17) *Mati jih uči lovskih spretnosti, kako zalesti in ubiti plen.*

3.3.1 Nematično dopolnilo kot parafraza levega prilastka

V nekaterih primerih nematično dopolnilo dodatno pojasnjuje, razlaga ali parafrazira levi prilastek samostalnika, za katerim nematično dopolnilo stoji. To je podtip izključevanja pomenskih vlog v podredju: če levega prilastka ne bi bilo, bi njegovo vlogo prevzel ki-stavek in postal odvisnik. V zgledu (18) beseda *uspešen* izraža zelo podobno vsebino kot stavek *ki prinaša zadovoljstvo* v smislu 'uspeh je to, kar prinaša zadovoljstvo'; enako je v zgledu (20): *energičen* ≈ 'ki je pripravljen svoj prav odločno zagovarjati'. V nekaterih primerih (19) je vsebina lahko izražena z istokorensko besedo (glej tudi poglavje 3.3.1.1).

- (18) *Želim vam uspešno delo, ki prinaša zadovoljstvo.*
- (19) *Vse njegove skrite seksualne želje, ki jih je do zdaj skrival, prihajajo na plan.*
- (20) *Veljate za precej energičnega človeka, ki je pripravljen svoj prav odločno zagovarjati.*
- (21) *Država potrebuje močno koalicijsko, ki bi delovala brez večjih notranjih sporov.*

3.3.1.1 Ponovitev besede v vezniškem stavku

Zelo redko se beseda, ki ni v vlogi prilastka, v vezniškem stavku ponovi: taki primeri so pogosto nematična dopolnila (Browne 1986: 85–90). Ponovljena beseda mora biti v nevezniškem stavku jedro besedne zveze in obenem osebek ali predmet.¹⁸

¹⁷ Zanimivost tega primera je, da je ko-stavek nematično dopolnilo tudi zato, ker se nanaša na enkratno, nedvoumno določljiv denotat. Tu vidimo, da se lastnosti nematičnih dopolnil in merila za njihov nastanek pogosto prekrivajo.

¹⁸ Primer odvisnika: *Zaseženi so bili predmeti, ki so predmet predkazenskega postopka.*

(22) *Treba je spoštovati delavske pravice, ki so temeljne človekove pravice.*¹⁹

3.4 Pridevnik pred samostalnikom

Vprašanje, kdaj je določenost jedra zadostna, je do neke mere odprto, zato tu povsem natančnih razlikovalnih meril ne moremo postaviti. Pojavljajo se tako odvisniki kot tudi nematična dopolnila. Razmeroma pogosto je vmesno področje, ko nedvoumna interpretacija ni mogoča, saj je odvisna med drugim od obsega védenja o samostalniškem jedru: večje kot je védenje, večja je tendenca po razumevanju ki-stavka, kot da je nematično dopolnilo, in obratno. To vprašanje se do neke mere prekriva z eksplikacijo/parafrazo iste vsebine, ki je že izražena v levem prilastku (gl. poglavje 3.3.1). V nekaterih primerih je razlikovanje med obema tipoma podvrženo interpretaciji, ali gre za nadaljevanje ali dopolnjevanje obstoječega levega prilastka.

Če pridevnik s samostalnikom tvori stalno besedno zvezo, ki deluje kot en leksem, do izključevanja pomenskih vlog zaradi vključenosti prilastka v leksem²⁰ ne pride, ki-stavek pa je zato pogosto odvisnik. Če je samostalniška besedna zveza s pridevnikom prosta (to velja zlasti za lastnostne pridevnike), je verjetnost, da je ki-stavek nematično dopolnilo, načeloma večja – zgledi (23–25) –, nikakor pa ne absolutna.

(23) *Po novem zakonu, ki še ni zaživel, je tudi izgradnja in vzdrževanje naše infrastrukture stvar države.*²¹

(24) *Lastniki hiš so večinoma starejši ljudje, ki tudi nimajo več tako bogatih zamisli, kaj s svojimi hišami.*

(25) *Poglejte si najnovejši izdelek, ki bo zagotovo postal velik hit.*

3.5 Ki-stavek ni takoj za besedo, na katero se nanaša

Ta tip se pojavlja redko (možno je, da je zgledov izvorno več, a so nekateri spremenjeni zaradi lektorskih posegov; na možnost te interpretacije kaže njihova večja pogostost v korpusu Gos). Večina najdenih primerov sodi med nematična dopolnila, sporadično pa se najdejo tudi odvisniki, kar je mogoče natančno določiti le z vsebinsko analizo. Nekoliko pogostejše se taka stava ki-stavka pojavlja v korpusu Gos (zgled (29)), pri čemer ga kot odvisnik lahko razumemo pogostejše kot v korpusu Gigafida 2.0.²²

(26) *Nazadnje so proteste pripravili v petek zvečer, ki so se znova sprevrgli v nasilje.*²³

(27) *Mobilnik ima kamero tudi spredaj, ki je namenjena le za videotelefonijo.*

(28) *Stavbo je zasnoval arhitekt Friedrich Schmidt, ki močno spominja na flamske mestne hiše.*

¹⁹ 1:[tag="So.*"] [word=","] [word="ki"] [] {,3} 2:[tag="So.*"] & 1.lemma=2.lemma

²⁰ Najpogostejše stalne besedne zveze pred ki-stavkom so: *pravna oseba, osebni podatek, fizična oseba, prometna nesreča*.

²¹ [tag="Pp.*"] []? [tag="So.*"] [word=","] [word="ki"]

²² V neprilastkovih odvisnikih se ta tip sicer pojavlja nekoliko pogostejše, predvidoma zaradi večje vloge tematske progresije za stavo odvisnikov (Gabrovšek 2023b: 47).

²³ [tag="Gg.*|R.*"] [word=","] [word="ki"]

- (29) *Imamo eee z eno pekarno dogovor da lahko en dan star kruh dobimo ki je sicer še zmerej svež.*

3.6 Ki-stavek je od nevezniškega stavka ločen z ločilom, ki ni vejica

Vsebina, ki jo osamosvojimo v oklepaje, pomišljaje – taki primeri sodijo med parenteze (Gabrovšek 2023a) – ali s končnim ločilom, je tudi v miselnem toku od glavne vsebinske niti vsaj do neke mere ločena.²⁴ Praktično vsi primeri ki-stavkov (ročni pregled 200 primerov) v oklepajih sodijo med nematična dopolnila, zgleda (30–31). Prav tako med nematična dopolnila sodi velika večina primerov ki-stavkov (ročni pregled 200 primerov) med pomišljajema, zgleda (32–33), odvisniki se najdejo le redko. Sporadično se nematična dopolnila pojavljajo tudi po tropičju, zgled (34). Ki-stavek takoj za končnim ločilom je praviloma nematično dopolnilo, zgled (35). S končnim ločilom je dodatna informacija poudarjena še izraziteje.

- (30) *Ob koncu prve svetovne vojne je prišlo do pogajanj med Srbijo (ki je medtem že pogoltnila Črno goro) ter Slovenijo in Hrvaško o ustanovitvi nove države.*²⁵
- (31) *Ni bila pojasnjena razlika med veroukom (ki se izvaja v župniji) in verskim poukom (ki naj bi se izvajal v šolah).*
- (32) *Argentinsko vodstvo – ki se sicer menjava iz dneva v dan – jamra, da je prišlo do katastrofe.*
- (33) *Prostori v hiši so do stropa – ki marsikje že grozi, da se bo porušil – polni starin.*
- (34) *Zima pomeni zamrznjene pločnike, stopnice, spolzka tla ..., ki zlahka povzročijo zdrs in neroden padec.*
- (35) *Sem pač ekspresiven človek. Ki kar naprej nekaj daje ven.*²⁶

3.7 Izgubljanje sklanjatve

Pri nematičnih dopolnilih, ne pa tudi pri odvisnikih, v korpusu Gigafida 2.0 sporadično naletimo na primere, ko se sklanjatev zaimka *kar* in *ki* + osebni zaimke izgublja in v vlogi veznika nastopa le izhodiščna oblika (torej imenovalniška), kar kaže na približevanje le še vezniški vlogi. Poudariti je treba, da v veliki večini primerov nematičnih dopolnil *ki* in *kar* svojo sklanjatev sicer ohranjata. Za ki-stavke, kjer se sklanjatev izgublja, so zelo značilni glagoli rekanja, mišljenja in zaznavanja v povezavi s predložnopredmetnim da-odvisnikom.

- (36) *Prvi pohod, ki želimo, da postane tradicionalen, smo izvedli letos.*
- (36a) *Prvi pohod, za katerega želimo, da postane tradicionalen, smo izvedli letos.*
- (37) *To bi bilo moje stališče, ki pa mislim, da je vključeno v drugem sklepu.*
- (38) *V mestnem svetu smo omogočili gradnjo centra, ki verjamemo, da bo dokončan prihodnje leto.*

²⁴ V jezikih s pomensko stavbo vejice ima enako vlogo na istem mestu vejica.

²⁵ [word="(\\-") [word="ki"]

²⁶ [word="\\.|\\|\\?"] [word="Ki"]

3.7.1 Izgubljanje sklanjatve v korpusu Gos

V korpusu Gos 2.1 je zgoraj opisana težnja nekoliko bolj zaznavna, čeprav še vedno redka.

- (39) */.../ podatki so v resnici njihovi, ne, njihovi osebni, strogo varovani podatki, ki mormo mi skrbet, eee, da da da takšni pač ostanejo, ne.*

4 Sporadično najdene lastnosti

Tu so obravnavane lastnosti, ki so za odvisnike značilne (te lastnosti so natančneje obravnavane v Gabrovšek (2023a, 2024a)), v nematičnih dopolnilih pa se pojavljajo le redko.

4.1 Priredno povezano nematično dopolnilo

Po pregledu konkordanc z ukazom [tag="Vp"] [lemma="ki"], torej zveze prirednega veznika in veznika *ki*, lahko sklepamo, da izrazito prevladujejo odvisniki, nematična dopolnila se pojavljajo sporadično.

- (40) *Zlatarna Celje, v kateri je zaposlenih 250 ljudi in ki ima več kot 150-letno tradicijo zlatarstva, bo skoraj zagotovo šla v stečaj.*
- (41) *Določite si manjše cilje, ki so lahko dosegljivi in ki vas bodo nazadnje pripeljali do večjega.*

4.2 Večkratno vstavljanje

Večkratno vstavljanje je za odvisnike značilno, za ostala razmerja pa ne. Nematična dopolnila se pojavljajo sporadično.²⁷ Pojavljajo se tudi zgledi z ostalimi vezniki, zgled (44).

- (42) *Združenje je podelilo nagrado za najboljšo igralko, ki so jo podelili Helen Mirren, ki blesti v glavni vlogi.*²⁸
- (43) *Mleko in mlečni izdelki ter ribe sodijo poleg kalcija vsebujejo tudi vitamin D, ki izboljša izkoristek kalcija, ki je slabši iz zelenjave, razen iz brokolija, zelja in pora.*
- (44) *Tudi v najstarejših spisih slovanske himnografije najdemo podobnosti, zlasti ob sprejetju meniškega načina bivanja, kar je bilo seveda lastno tudi Maksimu Grku, s čimer pa se potrjuje njegovo znanje arhaičnih oblik starocerkvenoslovanskih svetih besedil.*

4.3 Nematično dopolnilo kot del vprašalne povedi

Odvisnik na skladenjski naklon celotne povedi ne vpliva – o tem odloča zadnji matični stavek. V priredjih so praviloma vsi stavki v istem skladenjskem naklonu, zato

²⁷ Najdejo se tudi primeri dveh ki-stavkov, od katerih je eden nematično dopolnilo, drugi pa odvisnik, pri čemer je lahko na prvem mestu eden ali drugi: *Mojca Rataj, ki še vedno čuti posledice poškodbe, ki jo staknila pred prihodom na Poljsko, je že na prvi progi zapeljala v luknjo in odstopila.*

²⁸ [tag="S.*"] [word=","] [word="ki"] []{,2} [tag="Gg.*"] []{,2} [word=","] [word="ki"] within <s/>

nematično dopolnilo v vprašalni povedi nastopa redko. V teh primerih »vprašalnost« sega prek vezniškega stavka: poved je vprašalna zaradi nevezniškega stavka, ki pa stoji pred vezniškim nematičnim dopolnilom.

(45) *Kaj si vi želite v letu 2007, ki je pred nami?*²⁹

(46) *Ali ni grozljivo, da primanjkuje inkubatorjev, ki pomenijo življenje?*

(47) *Katere vsebine bi lahko pritegnile mlajše volivce, ki najpogosteje obiskujejo splet?*

4.4 Katafora

Zgolj izjemoma se v nematičnem dopolnilu pojavlja tudi katafora (Gabrovšek 2024b). Tu se redko pojavlja tudi polkatafora (Gabrovšek 2024b: 132).

(48) *Prihajam do zaključka, da je starosta (ki se tega_i zaveda) [za zatečeno stanje kriv sam, če si ni pripravil terena tako, da bi mu ugajalo danes].*

5 Dvoumni primeri

Nekatere zglede lahko razumemo na oba načina; pri nekaterih je uvrstitev odvisna od interpretacije, ki pa jo lahko ovira pomanjkljiv širši (zunajjezikovni) kontekst. Restriktivno tolmačenje zgled uvršča med odvisnik, nerestriktivno tolmačenje pa med nematična dopolnila.

(49) *Še vedno bo prihajal v uredništvo in pomagal kolegom, ki jih ima rad.*

Restriktivno tolmačenje: pomagal bo samo *tistim* sodelavcem, ki jih ima rad, torej drugim ne – nima namreč rad vseh sodelavcev. Nerestriktivno tolmačenje: pomagal bo *vsem* sodelavcem, saj jih ima rad.

6 Zaključek

Prispevek je prikazal lastnosti nematičnih dopolnil z veznikom *ki*, zlasti tiste, ki jih je mogoče uporabiti kot od subjektivne vsebinske presoje (kolikor je le mogoče) čim manj odvisne kriterije za ločevanje nematičnih dopolnil od prilastkovih odvisnikov – tudi pri korpusnem iskanju. Ti kriteriji so zlasti odsotnost zaimkovne odnosnice, lastno ime kot nanašalnica, le deloma pa navidezno podvajanje skladišne funkcije – prisotnost pridevnika pred nanašalnico še ne pomeni, da je ta že določena (zlasti ne, ko gre za stalne zveze). Ugotovitve se opirajo na korpusne podatke (Gigafida, KAS in Gos), ki kažejo, da je pogostnost nematičnih dopolnil glede na prilastkove odvisnike (tudi) besedilno in zvrstno pogojena: v splošni rabi je delež nematičnih dopolnil približno izenačen s prilastkovimi odvisniki, medtem ko v znanstvenih in govorjenih besedilih njihov delež ne presega 10 %.

²⁹ [word=","] [word="ki"] []{2,6} [word="\?"] within <s/>

VIRI IN LITERATURA

- Portal Fran. [Na spletu.](#)
- Korpus Gigafida 2.0 v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)
- Referenčni korpus govorne slovenščine Gos 2.1 v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)
- Korpus KAS v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)
- Korpus KDSP v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)
- Korpus KZB v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)
- Primož TRUBAR, 1557: *TA PERVI DEIL TIGA NOVIGA TESTAMENTA*. Tübingen. [Na spletu.](#)
- Fran WIESTHALER, 2024: *Latinsko-slovenski slovar*. [Na spletu.](#)
- Carl BACHE, Leif KVISTGAARD JAKOBSEN, 1980: On the distinction between restrictive and non-restrictive relative clauses in modern English. *Lingua* 52/3–4. 243–67.
- Branimir BELAJ, Goran TANACKOVIĆ FALETAR, 2020: *Kognitivna gramatika hrvatskoga jezika. Sintaksa složene rečenice*. Zagreb: Disput.
- Mislav BENIĆ, 2024: Odnosna rečenica: semantički pristup. *Jezikoslovlje* 25/1. 1–68. <https://doi.org/10.29162/jez.2024.1>.
- Mislav BENIĆ, 2025: *Entitetske odnosne rečenice u osječkom govoru*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik.
- Wayles BROWNE, 1986: *Relative Clauses in Serbo-Croatian in Comparison with English*. Zagreb: Institute of Linguistics.
- Robert CAZINKIĆ, 2000: Oziralni prilastkovi odvisniki. *Jezik in slovstvo* 46/1–2. 29–40.
- Nigel FABB, 1990: The difference between English restrictive and nonrestrictive relative clauses. *Journal of linguistics* 26/1. 57–77. <https://doi.org/10.1017/S0022226700014420>.
- Dejan GABROVŠEK, 2018: Podredno izraženi protivnost in pojasnjevalnost. *Jezik in slovstvo* 63/2–3. 50–7.
- Dejan GABROVŠEK, 2019: Tipologija nestavčnočlenskih nematičnih dopolnil. *Jezikoslovni zapiski* 25/2. 83–96. <https://doi.org/10.3986/JZ.25.2.5>.
- Dejan GABROVŠEK, 2023a: *Slovenska složena poved z vidika stopenj odvisnosti: Doktorsko delo*. Ljubljana.
- Dejan GABROVŠEK, 2023b: Vloga odnosnice v slovenski podredno složeni povedi. *Jezik in slovstvo* 68/3. 43–55. <https://doi.org/10.4312/jis.68.3.43-55>.
- Dejan GABROVŠEK, 2024a: Criteria for Subordination in Slovenian Multi-Clause Sentences. *Jezikoslovlje* 25/1. 69–95. <https://doi.org/10.29162/jez.2024.2>.
- Dejan GABROVŠEK, 2024b: Backwards Anaphora and Backwards Ellipsis in Slovenian Multi-Clause Sentences. *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 16. 111–37. <https://doi.org/10.3986/16.1.05>.
- Dejan GABROVŠEK, 2024c: Criteria for Coordination in Slovenian Multiclausal Sentences. *Slavistica Vilnensis* 67/1. 67–86. [https://doi.org/10.15388/SlavViln.2024.69\(1\).5](https://doi.org/10.15388/SlavViln.2024.69(1).5).
- Dejan GABROVŠEK, Andreja ŽELE, 2019: Tipologija stavčnočlenskih odvisnikov v slovenščini. *Slavistična revija* 67/3. 487–507.
- Jožica GELB, 1969: Podredje v vlogi priredja. *Jezik in slovstvo* 14/5. 137–9.

- Giorgio GRAFFI, 2017: What are 'Pseudo-Relatives'? *Di tutti i colori Studi linguistici per Maria Grossmann*. Ur. Roberta d'Alessandro idr. Utrecht University Repository. 115–31.
- Rodney HUDDLESTON et al., 2002: *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316423530>.
- Silvo KOPRIVA, 1989: *Latinska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- Snježana KORDIĆ, 1995: *Relativna rečenica*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, Matica hrvatska.
- Domen KRVINA, Andreja ŽELE, 2018: Vezniki: poskus opredelitve njihove vloge v slovenskih zloženih povedih. *Jezikoslovni zapiski* 24/1. 7–25. <https://doi.org/10.3986/JZ.24.1.6929>.
- Domen KRVINA, Špela PETRIC ŽIŽIČ, 2024: The Relation Between the Composition of Corpora (Genre Balance and Representativeness) and Their Reliability in Compiling General Explanatory Dictionary. *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 16. 149–76. <https://doi.org/10.3986/16.1.07>.
- Qi LIAO, Chenguang CHANG, 2024: Unraveling the logical status of sentential relative clauses in English: Constructing a multifunctional framework. *Lingua* 308. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2024.103775>.
- Rudy LOOCK, 2010: *Appositive relative clauses in English: discourse functions and competing structures*. Amsterdam: John Benjamins B.V.
- Dafne MARKO, Damjan POPIČ, 2015: Restriktivnost in oziralni relativniki v slovenskem jeziku. *Pravopisna razpotja: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ur. Helena Dobrovoljc, Tina Lengar Verovnik. Ljubljana: Založba ZRC. 317–30. https://doi.org/10.3986/9789610504429_25.
- Janez OREŠNIK, 1992: *Udeleženske vloge v slovenščini*. Ljubljana: SAZU.
- Jan PETR idr., 1987: *Mluvnice češtiny 3*. Praha: Academia.
- Предраг ПИПЕР idr., 2018: *Синтакса сложене реченице у савременом српском језику*. Нови Сад, Београд: Матица српска, Институт за српски језик САНУ.
- [Predrag PIPER idr., 2018: *Sintaksa složene rečenice u savremenom srpskom jeziku*. Novi Sad, Beograd: Matica srpska, Institut za srpski jezik SANU.]
- Breda POGORELEC, 2021: *Veznik v slovenščini*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789610505280>.
- Anna POMPEI, 2011: Relative clauses. *Volume 4 Complex Sentences, Grammaticalization, Typology*. Ur. Philip Baldi, Pierluigi Cuzzolin. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton. 427–548. <https://doi.org/10.1515/9783110253412.427>.
- Randolph QUIRK et al., 1985: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. New York: Longman.
- Mojca SMOLEJ, 2018: Skladijske konstrukcije med podredjem in priredjem. *Slovenščina 2.0* 6/2. 186–205. <http://dx.doi.org/10.4312/slo2.0.2018.2.186-205>.
- Barbara SONNENHAUSER, 2013: Relative clauses in Slovene: diachronic puzzles, synchronic patterns. *Wiener Slavistisches Jahrbuch*. Ur. Stefan Michael Newerkla, Fedor B. Poljakov. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag. 150–87.
- Anton SOVRÈ, 1939: Oziralni odvisnik – sintaktični omnibus. *Slovenski jezik* 2. 88–102.
- Jože TOPORIŠIČ, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Ljubljana: DZS.
- Jože TOPORIŠIČ, 2004: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

- Andreja ŽELE, 2001: *Vezljivost v slovenskem jeziku*. Ljubljana: ZRC SAZU.
<https://doi.org/10.3986/9616358359>.
- Andreja ŽELE, 2013: *Slovenska besedilna skladnja z jezikovnosistemskega vidika – temeljni pojmi*. Samozaložba.
- Andreja ŽELE, 2016a: Odvisniki v slovenščini: vsebinski odvisniki in nepravi prislovnodoločilni odvisniki. *Slavistična revija* 64/2. 81–94.
- Andreja ŽELE, 2016b: O razlikah med priredno in podredno izraženim razmerjem. *Jezikoslovni zapiski* 22/2. 31–43. <https://doi.org/10.3986/JZ.22.2.6972>.

SUMMARY

The article focuses on supplementary clauses (non-restrictive relative clauses) in Slovene introduced by the conjunction *ki*. It outlines their distinguishing features, such as facultativity, non-restrictiveness, not being part of the matrix clause, which means these clauses contrast with subordinate clauses in their structure and meaning. The article tries to differentiate supplementary clauses through criteria like the absence of pronominal correlative, sufficient determination with proper nouns and seemingly doubling of syntactic functions. All the conclusions are drawn from the corpus data (the corpora Gigafida 2.0, KAS, Gos), which highlight different shares of supplementary clauses with the conjunction *ki*: from about half in Gigafida to a maximum 10% in KAS and Gos.